

on-line >>> www.alnari.rs
mail to >>> office@alnari.rs

Naziv originala:
Christiane Bird
THE SULTAN'S SHADOW

Copyright © 2010 by Christiane Bird
Translation Copyright © 2011 za srpsko izdanje Alnari d.o.o.

ISBN 978-86-7710-723-9

Ova knjiga štampana je na prirodnom recikliranom papiru od drveća koje raste u održivim šumama. Proces proizvodnje u potpunosti je u skladu sa svim važećim propisima Ministarstva životne sredine i prostornog planiranja Republike Srbije.

KRISTIJANA BERD

*Sultanova
senka*

*Priča o porodici na raskršću
Istoka i Zapada*

Prevela Aida Bajazet

alnari
PUBLISHING

Beograd, 2011.

Kada neko zasvira gajde u Zanzibaru, pleše se
čak i na Jezerima (u centralnoj Africi)

POPULARNA POSLOVICA IZ 19. VEKA

Stvaranje nebesa i zemlje,
smena noći i dana,
lađa koja morem plovi s korisnim tovarom za ljude...
zaista su dokazi za one koji imaju pameti.

KURAN, 2:164

Predgovor

Inspiraciju za ovu knjigu dobila sam čitajući članak o arapskoj trgovini robljem. Pobudio mi je znatiželju, pretražila sam internet i naletela na nekoliko tekstova o ženi po imenu sejida Salma, odnosno Emili Ruet, koja je napisala knjigu *Sećanja jedne arapske princeze*.

Podstaknuta željom da saznam kakve veze može imati arapska princeza sa trgovinom robljem, počela sam da čitam knjigu za koju se ispostavilo da je izvanredno štivo o ženi rođenoj u Omanu u devetnaestom veku i odrasloj u haremu, na afričkom ostrvu Zanzibar. Salma, kćerka moćnog sultana i robinje čerkeskog porekla, sablaznila je i obrukala svoju kraljevsku porodicu, ali i celo ostrvo, time što je pobešla sa nemačkim biznismenom, promenila veru i odselila se u Hamburg. Tri godine kasnije, njen suprug nesrećno je nastradao – pregazio ga je tramvaj sa konjskom zapregom – nakon čega je ostala sama sa troje male dece i skoro nikakvim sredstvima za život. Ova odlučna princeza nije bila od onih koje okolnosti, ma koliko one tragične bile, mogu uništiti, te se uporno borila da povрати svoj status, čime je privukla pažnju tadašnjeg nemačkog kancelara Ota fon Bizmarka. U nastojanju da osnuje kolonije u Istočnoj Africi, ovaj političar ju je kasnije iskoristio kao svog piona.

Što se tiče trgovine robljem, ono je bilo osnova zanzibarske ekonomije tokom celog devetnaestog veka. Salma je odrasla u senci onoga što je tada važno za najživlje i najbogatije tržište u području Indijskog okeana. Ovo ostrvo bilo je dom desetinama hiljada robova, kupljenih

da bi radili na plantažama karanfilića, ali i mesto odakle je na desetine hiljada robova bilo prodavano i transportovano u druge islamske zemlje.

Očarana Salminom dramatičnom životnom pričom, odlučila sam da pronađem njenu autobiografiju. Prijatno sam se iznenadila kada sam je pronašla, te sam odmah naručila primerak. Kasnije sam saznala da ju je Salma počela pisati 1875, kada joj je bilo trideset i osam godina, a završila ju je tek 1886. S obzirom na to da je to bila prva autobiografija koju je napisala jedna Arapkinja, odnosno Zanzibarka, knjiga je po prvi put objavljena u Nemačkoj te iste godine. Dve godine kasnije, pojavile su se i dve verzije na engleskom jeziku. Jedna je objavljena u Londonu, bez imena autora i prevodioca, a druga u Njujorku, na čijim koricama je navedena autorka kao „Emili Ruet, rođena kao Salma, princeza od Omana i Zanzibara“. Verzija na francuskom jeziku objavljena je u Parizu 1905. godine, a treće izdanje na engleskom jeziku objavio je Lajonel Streči 1907. u Njujorku. I pored toga, knjiga je nedugo zatim nestala iz javnosti.

Knjiga koju sam uspela da nabavim bila je verzija štampana 1988. godine u Njujorku, reizdata 1989. Počinje kratkim predgovorom koji je napisala sama princeza: „Pre devet godina odlučila sam da svojoj deci napišem nekoliko crtica iz mog života... Već umorna od života, nisam mislila da ću doživeti da odrastu, pa da im uživo ispričam sećanja iz svoje mladosti i burne događaje iz mog života. Zato sam odlučila da napišem memoare i posvetim ih njima.“

U knjizi se dalje govori o Salminim godinama provedenim u Zanzibaru i o običajima koji su u to vreme tamo vladali. Poglavlja koja se odnose na tu temu su „Svakodnevice u našem domu“, „Naši obroci“, „Školovanje na Istoku“, „Položaj žene na Istoku“ i „Ropstvo“. Sve to me je zaintrigiralo, ali i isfrustriralo. Salmine priče o njenom detinjstvu bila je čarobna, ali je, nažalost, o svom bekstvu i životu u Nemačkoj pružila malo podataka.

Knjiga je direktna, čak pomalo hladna, a na pojedinim mestima stiče se utisak da se autorka ne obraća samo svojoj deci već i široj čitalačkoj publici. Takođe, Salmin osvrt na temu ropstva, odnosno trgovine robljem na način na koji se sprovodila na Istoku, veoma je oskudan. Poglavlje pod nazivom „Ropstvo“ sastoji se od svega sedam stranica i prikazuje tek nešto više od uobičajenog viđenja te pojave u njeno vreme;

robove je nazvala „velikom decom“ koja su „radila samo kada ih na to primoraju“.

Kasnije sam otkrila da je Salma za sobom ostavila zbirku pisama napisanih tokom boravka u Nemačkoj, na osnovu kojih se stiče bolja predstava o njenom životu u toj zemlji. Njih je na engleski jezik preveo i kasnije objavio učenjak E. van Donzel. Inače, sva pisma bila su upućena nepoznatoj „dragoj prijateljici“ u Zanzibaru. Međutim, veoma je izvesno da Salma ta pisma nikada nije poslala, niti je imala nameru da ikada to i učini. Na njima nije bilo datuma i izgleda da ih je pisala neposredno nakon događaja na koje su se odnosila. Ona su joj verovatno bila potrebna da bi se rasteretila i bolje razumela nepoznati svet u koji je dospela igrom sudbine.

Princezina knjiga i pisma nisu mi pružila željene odgovore, pa sam počela dublje da kopam i više da čitam o ropstvu u muslimanskim zemljama, o Istočnoj Africi, o Indijskom okeanu, nakon čega sam ubrzo shvatila da Salmine priče, kao i ona o trgovini robljem ne počinju na Zanzibaru, već u Omanu, toj maloj azijskoj zemlji bogate i neobične istorije.

Smeštena je na jugoistočnoj obali Arabijskog poluostrva i od ostalih arapskih zemalja odvojena je planinama i pustinjama, tako da nije čudno što se u drevnom Omanu razvila kultura prilično drugačija od onih u ostalim delovima arapskog sveta. Hiljadama godina pre Hristovog rođenja i ponovo tokom srednjeg veka, ova zemlja bila je među najbogatijim i najmoćnijim na svetu, i to zahvaljujući trgovini sa ranim civilizacijama, poput Mesopotamije, Persije, Indije i Kine. U njoj se razvila posebna struja islama nazvana ibadizam*, koja ne postoji nigde više u svetu, a koja je poznata po velikom stepenu verske i rasne tolerancije.

Salmin otac, sejid Said el Busaid, bio je najznačajniji vladar Omana; njegov uspon na vlast započeo je u neverovatno romantičnom i istovremeno nemilosrdnom veku u istoriji Istoka. Tokom svoje vladavine, koja je trajala punih pedeset godina, sejid je utemeljio slobodno trgovinsko carstvo duž cele istočnoafričke obale, ostvario je međunarodnu vezu sa Evropom i Sjedinjenim Američkim Državama, premestio novčana sredstva sa arapskog poluostrva na Zanzibar, pretvorivši tako to uspavano

* Ibadizam je oblik islama, različit od šiitskog i sunitskog, koji je postao dominantna verska sekta u Omanu do 8. veka. Inače, Oman je jedina zemlja u islamskom svetu sa većinskom ibadističkom populacijom. (Prim. prev.)

ostrvo u najvećeg proizvođača karanfilića i najveće tržište robljem u čitavoj regiji. Nakon njegove smrti ovo nasleđe prešlo je na njegove sinove, sejida Madžida i sejida Bargaša.

Priča o trgovini robljem takođe je započela u Africi, ali ne samo u onom delu Afrike o kojem sam obično čitala, već i u delovima u kojima žive Svahili* narodi. Ovaj narod bio je veoma napredan, te je tokom srednjeg veka osnovao mnoge gradove duž istočnoafričke obale. Poput stanovnika Omana, i Svahili su bili vešti mornari – trgovali su žirafama, koje su tokom 15. veka odvozili u Peking, zaprepastivši Kineze koji nikada pre toga nisu videli ove dugovrate životinje. Osim toga, bili su debelo uključeni i u trgovinu robljem igrajući ulogu posrednika između Afrikanaca iz unutrašnjosti kontinenta s jedne strane i Arapa s druge.

Portugalci su stigli u Indijski okean krajem 15. veka, Englezi su se pojavili početkom osamnaestog veka, a tokom trajanja građanskog rata u Americi (oko 1820.) u ovaj region učestalo su pristizali i Amerikanci. Čitajući pisma i dnevnike pojedinih zapadnjaka, koji su se tamo zatekli tokom tih vekova, začudilo me je koliko su svi oni bili uvereni da znaju šta je najbolje za Istočnu Afriku. Imali su Boga na svojoj strani. Imali su novac i mogućnost da urade sve što poželeva.

Poneki aspekti ove zanzibarsko-omanske priče provukli su se i do dvadeset i prvog veka, te sam se stoga još dublje zainteresovala za ovu istorijsku priču. Pre svega, za Salmu, jaku i nezavisnu ženu, koja je glatko odbila da se povinuje pravilima svog vremena. Onda, tu je bio i njen otac Said – čovek koji ne samo da je je pomagao zapadnjacima već je zauzeo i veoma odlučan stav protiv ratobornih islamista, koji su predstavljali ozbiljnu pretnju njegovoj vladavini. A tu je bio i Salmin brat Bargaš, koji je imao isti pogled na svet kao i njegov otac, ali, za razliku od njega, nije dobio podršku Britanije. U to surovo, okrutno vreme često je vladalo pravilo „prevari ili budi prevaren, ubij ili budi ubijen“.

Prema savremenim shvatanjima, nasilje koje je preovladavalo u arapskom svetu do početka devetnaestog veka izazivalo je zgražavanje Evropljana. Ponekad bi na stotine i hiljade nevinih ljudi bilo brutalno poklano zarad ostvarenja nekog cilja. Nisu to činili samo muslimani, nego

* Ova reč nastala je od arapske reči „sawahil“ što znači „morska obala“. (Prim. prev.)

Sultanova senka

i ostali. Portugalci su posebno bili okrutni – do temelja su palili džamije sa sve vernicima zatvorenim u njima.

Što se tiče ropstva, u Omanu su robovi bili sastavni deo društva još od preistorijskih vremena, po čemu se ova zemlja nije mnogo razlikovala od ostalih drevnih civilizacija. Međutim, pošto su Omanci bili vešti moreplovci, ova surova praksa kod njih je započela mnogo ranije nego kod ostalih. Omanski trgovci i mornarički kapetani bili su upleteni u trgovinu robljem već tokom 8. veka, kada je na desetine hiljada Istočnoafrikanaca mukotrpno radilo i doslovno skapavalo od gladi u dolini Eufrata u Mesopotamiji, nakon čega je usledila jedna od najvećih pobuna robova u svetskoj istoriji.

Sredinom i krajem 18. veka sejid Said i njegovi sinovi, zajedno sa arapskim i svahilskim trgovcima, afričkim poglavcima i indijskim biznismenima, razvili su trgovinu robljem do neprevaziđenih granica. U tom periodu više od milion Afrikanaca bilo je transportovano iz Zanzibara u druge krajeve sveta.

Trgovina robljem u Omanu prestala je pod pritiskom Britanije koja je primorala sultane iz dinastije El Busaid da potpišu niz sporazuma o zabrani trgovine robljem. Ovaj proces trajao je decenijama, ali je do kraja ipak bio uspešno okončan. U njemu su, direktno ili indirektno, učestvovali i neki zanimljivi ljudi iz zapadnog sveta, pre svega istraživači, misionari i novinari koji su u to vreme boravili na Zanzibaru. Prisustvo Britanaca na ovom ostrvu postepeno je raslo, da bi 1890. godine Zanzibar potpao pod britanski protektorat.

Tokom većeg dela 19. veka, sultani iz dinastije El Busaid uspevali su da održe kontrolu nad svojim tada već klimavim carstvom, koje se prostiralo na teritoriji od nekoliko hiljada kilometara, na kojoj je živelo na desetine različitih naroda. Tokom vladavine ove porodice, islam je bila dominantna religija na ovim prostorima, trgovina robljem je cvetala, baš kao i njihovo carstvo. Međutim, krajem 19. veka, kontrola nad Indijskim okeanom prešla je ruke hrišćana, pa je trgovina robljem zabranjena, nakon čega je i presahla moć Zanzibara i omanskih vladara.

Priča o sejidu Saidu i njegovoj deci lična je koliko i javna; ona prati uspon i pad porodice, ali i celokupnog carstva. Ova priča ispunjena je

mnoštvom pitanja s kojim se suočava i savremeni svet: islam protiv hrišćanstva, religija protiv sekularizma, borba za ženska prava, pitanje ljudskih prava, multikulturalizam i pravo naroda da sami odlučuju o svojim sudbinama. Ova hronika o Omanu 19. veka takođe je i hronika o trgovini robljem na području Indijskog okeana – koja je poput prljave reke proticala ispod naizgled romantične površine. Gledano izdaleka, Zanzibar je izgledao kao rajsko ostrvo, čije rubove su krasili nepregledni drvoredi palmi i prelepe peščane plaže, a izbliza, njegove luke i pristaništa nesnosno su zaudarale od smrada raspadnutih leševa pobijenih robova.

Moje istraživanje započelo je prostom rečenicom na koju sam slučajno naletela na internetu. Ali upravo ta rečenica bila je ključ za mnogobrojna vrata, iza kojih su se krile intrige i složene priče o ljudskim sudbinama o kojima pre toga ništa nisam znala, a nije znala, pretpostavljam, ni većina zapadnjaka. I kako sam sve dublje kopala po istoriji istočne afričke obale, tako sam postajala sve uverenija da je svet zaslužio da ih čuje i pročita.

Beleška autorke

Svi dijalozi u ovoj knjizi preuzeti su iz pisanih izvora. U odeljku o Omanu, svi navodi preuzeti su iz prevoda dve tradicionalne arapske istorije: *Anali o Omanu do 1728*, delimičnom prevodu prevodu omanske prve istorijske knjige *Kashf al-Ghummeh* koji je uradio E. C. Ros; i *Kashf al-Ghummeh*, koju je napisao Sirhan ibn Said ibn Sirhan; i druge, *Imami i sejidi Omana*, koju je napisao Salil ibn Razik (ili, preciznije, Humaid ibn Muhamed ibn Ruzaik) koju je na engleski preveo Džordž Persi Badžer. Obe knjige su mešovina činjenica i legendi; Salil ibn Razik voleo je da preteruje dok je sejid Said bio pun predrasuda koje su svakako uticale na njegovo viđenje stvari.

U delu knjige koji se tiče Zanzibara i Nemačke, oslonila sam se na navode iz memoara sejide Salme i njenih pisama u prevodu E. van Donzela pod nazivom *Arapska princeza između dva sveta*.

Odlučila sam da koristim Van Donzelov prevod, a ne ranija izdanja, pošto se u njegovom prevodu nalaze i pasusi koje je Salma naknadno napisala, ali i zbog toga što je on jedini preveo Salmina pisma na engleski jezik. U delu knjige koji govori o događajima u Istočnoj Africi, koristila sam dijaloge iz knjiga zapadnih istraživača i misionara kao što su Ričard Berton, Dejvid Livingston i Henri Morton Stenli, ali i trgovca robljem Tipu Tipu.

S obzirom na to da ne postoje standardi transkripcije arapskih imena na engleski jezik, radi lakšeg čitanja opredelila sam se za najjednostavniji mogući način blizak zapadnjačkom načinu izgovora. Jedino sam

imena autora ostavila u originalu da ne bi došlo do zabune. Osim toga, odlučila sam da ne ispravljam pravopisne i gramatičke greške u većini citata smatrajući da ću na taj način uspeti da dočaram način govora i duh vremena u kom su ti ljudi živeli.

Prema sugestijama Abdula Šerifa, autora knjige *Robovi, začini i slonovača u Zanzibaru*, umesto termina „arapsko tržište robljem“ ili „islamsko tržište robljem“ koristila sam termine „trgovina robljem na Indijskom okeanu“ ili „trgovina robljem na istočnoafričkoj obali“ zbog činjenice da su u ovu prjavu rabotu bili umešani mnogi narodi različite veroispovesti.

Prvi deo

Oman

1. Počeci

Godina je 1806. Mesto dešavanja je sultanov dvorac nedaleko od mesta Barka, luke u severnom Omanu, zemlji na Arabijskom poluostrvu. U tom zamku sede dva naočita dečaka, dva rođena brata: krotak i učen Salim i odlučan i slavoljubiv Said. Pored njih je Muhamed ibn Nasir, njihov savetnik, a na ulaznim vratima stražar, visok i kršan nubijski rob.

U prostoriju ulazi Bedr, njihov bliski rođak, i seda između dvojice braće. Said se divi sablji optočenoj poludragim kamenjem, koju njihov rođak nosi za pojasom. „Još je lepši bodež“, reče Bedr, a potom izvuče nož iz korica i pruži ga dečacima da mu se još malo nadive. Said bez reči uze bodež u ruku, a zatim se iznenada okrenu i zari oštro sečivo rođaku u grudi. Rob Nubijac uto zatvori vrata.

Bedr se urlajući od bola otetura do prozora, a potom skoči kroz njega na gomilu sena. Posrćući, uspeo je da se domogne neke štale i popne na osedlanog konja – prema arapskim običajima, konji su uvek bili spremni za pokret. Odgalopirao je prema pustinji, u kojoj je bilo razmešteno četiri stotine njegovih pristalica – vehabija*. Sve ovo je sa prozora

* Reč je o pristalicama vehabističkog pokreta, ali oni više vole da ih nazivaju mudžahedinima ili jednostavno muslimanima (da bi se taklo razlikovali od muslimana nevernika). Neki savremeni naučnici i islamski reformatori radije koriste termin Sulafi. Opređelila sam se za korišćenje termina „vehabije“ pošto se on obično koristio u Omanu početkom 19. veka i zbog toga što je rašireniji među zapadnjacima. (Prim. prev.)

posmatrala Saidova tetka, Bibi Mouza. Viknula je Saidu da krene za Bedrom, što je ovaj učinio, zajedno sa svojim bratom, njegovim savetnikom, još jednim plemićem i nubijskim robom. Galopirali su kroz šumu urmenih palmi, sustigli ranjenog muškarca, a zatim ga oborili sa konja. Obliven krvlju, Bedr je nastavio da tetura prema vehabijskom taboru. Said zastade na trenutak, a zatim ga probode sabljom.

Said i Salim su sinovi sejida Saida ibn Sultana Ahmeda el Busaida koji je vladao Omanom od 1793. do 1804. Bedr je naumio da ubije braću i u tome bi sigurno uspeo da nije bilo njihove oprezne tetke. Kada je otkrila Bedrov zlokobni plan, Bibi Mouza je ubedila Saida da ubije svog rođaka.

Šest nedelja nakon Bedrove smrti, Said i Salim su proglašeni ravnopravnim vladarima Omana. Međutim, svu vlast je za sebe prigrabio samo Said, kojem je tada bilo svega petnaest godina. Prema kazivanju, zlodelo koje je tada počinio toliko ga je progonilo i mučilo da se tokom svoje dugogodišnje vladavine retko kad usuđivao da ikoga osudi na smrt.

Kao i sve priče, tako i ova o sejidu Saidu ibn Sultanu el Busaidu i njegovim potomcima započinje u dalekoj prošlosti. A prošlost dinastije El Busaid i samog Omana stara je vekovima.

Ova državnica smeštena je na jugoistočnoj obali Arabijskog poluostrva, istočno od današnje Sudijske Arabije, južno od Ujedinjenih Arapskih Emirata i severoistočno od Jemena. Većinu ove zemlje zauzima pustinja. Od ostatka Arabijskog poluostrva, na severu je dele visoki planinski lanci, dok joj južne obale zapljuskuje more. Ovakav geografski položaj u velikoj meri odredio je sudbinu ove zemlje: izolovan od ostalih arapskih zemalja, Oman je razvijao svoju sopstvenu kulturu i istoriju, uključujući i jedinstveni oblik islama, nazvan ibadizam. Ova zemlja oduvek je bila više okrenuta morskim vezama i stranim uticajima, nego onima koji su dopirali iz Arabije.

Otprilike dve trećine Omana omeđeno je morima. Južne i istočne obale ove zemlje zapljuskuju Arabijsko more i Indijski okean, dok se na njenom severu nalazi Omanski zaliv, koji povezuje Arabijsko more sa Persijskim zalivom – među Arapima poznatiji kao Arabijski zaliv. Od Irana je odvojen samo moreuzom Hormuzom, koji je na svom najužem delu širok svega trideset i pet kilometara. Ovaj moreuz je u Saidovo

vreme bio izuzetno strateški važan, baš kao što je i danas, samo što su njime nekada plovili trgovački brodovi, a danas džinovski tankeri natovareni naftom. Ili, kao što kaže stara arapska izreka: „Ako je ceo svet zlatan prsten, Hormuz je njegov dragi kamen.“

More je za Oman oduvek bilo od životne važnosti. Mnogo vekova pre Hristovog rođenja, stari omanski narodi gradili su brodove od čvrsto isprepletenih kokosovih vlakana i njima plovili hiljadama kilometara, nošeni snažnim monsunskim vetrovima, koji duvaju između Indije i Istočne Afrike. Ali, ovako važna strateška pozicija Omana, na samom ulazu u Persijski zaliv i na pola puta između Indije i Afrike, bila je primamljiva i mnogim osvajačima, počevši od Persijanaca pa do Portugalaca.

Kada danas kažemo Oman, mislimo na moderno uređen sultanat sa jasno određenim granicama. Međutim, u Saidovo vreme, taj termin odnosio se na mnogo širu teritoriju bez jasno određenih granica. Poreklo reči Oman, ili preciznije 'Uman, verovatno potiče od arapske reči sa značenjem „ne pomerati se s mesta“.

Planinski lanac Hadžar, koji se proteže lučno duž istočne obale Omana, najnepristupačniji je deo ove zemlje. Onako kamenit, vrlentan, mračan i ogoljen, uzdigao se iz okeanskog dna pre nekoliko stotina miliona godina usled masivnih tektonskih pomeranja okeanskog dna. Ispresecan goletima, vrletima i gudurama, ovaj krečnjački masiv tokom dana menja boju od zagasitocrvene do sive, od svetlozelene do mrke, tamnoljubičaste do crne. U Saidovo vreme, ove planine bile su naseljene gazelama, divljim mačkama, risovima i leopardima, ali već tada njihov broj počeo je da opada.

U srcu planinskog masiva Hadžara uzdiže se 3.000 metara visok Džabal Ahdar ili Zelena planina, za koju se može reći da je zelena samo zato što nije bezbojna i siva kao pustinja koja je okružuje. Ova planina, suštinski važna za razvoj omanske kulture, ispresecana je dubokim dolinama i visokim platoima na kojima postoje ljudske naseobine hiljadama godina. Naselja u podnožju planine i oko nje nastala su mnogo kasnije, razvijala se i s vremenom prerasla u važne varošice i gradove.

Između gorostasne planine na severu zemlje i mora na jugu, pruža se peščana ravnica Batina, dugačka oko 240 km i široka od 8 do 50 kilometara. Ovde vekovima rastu visoke urmene palme, čijim su se plodovima od davnina hranili i ljudi i kamile. Inače, urme su jedna od

osnovnih kultura kojima je Oman vekovima trgovao. I danas, ova zemlja je jedna od najvećih svetskih izvoznica ovog slatkog ploda sa prinosom od 265.000 tona godišnje.

Podno Hadžara, na istočnoj obali Omana, leži grad Maskat, glavni grad Omana još od 1780. i jedna od najvećih prirodnih luka na ovoj obali. Maskat je „jedan od najslikovitijih mesta na svetu“ zapisao je jedan posetilac još u 19. veku. „Izdaleka izgleda kao ogromna granitna stena nazupčenih ivica i litica, koja se izdigla iz nepreglednog morskog plavetnila... Kao kreč bele kuće svetlucaju naspram mrke pozadine, poput galeba koji se raširenih krila nadvio nad olujnim morem...“ Ova luka cvetala je mnogo pre pojave islama, a do grada Maskata, tako zavodljivog i izolovanog, moglo se stići samo brodom ili pešice, planinskim stazama i bogazama.

Ravnica Batina ispresecana je mnogobrojnim *vadijima*, suvim rečnim koritima. U njima se voda pojavljuje samo krajem leta i početkom jeseni, kada se na planinskim padinama pojavi divlje cveće, a pustinja okiti oazama. Istorijski gledano, *vadiji* su bili i ostali žile kucavice Omana, pošto se njima odvijao saobraćaj i vršila komunikacija između unutrašnjosti zemlje i obale. Da ih nema, unutrašnjost bi bila odsečena od ostatka zemlje. Najveći *vadi* je Sumail Gap, koji preseca istočni i zapadni deo planinskog masiva Hadžar. U stvari, reč je o velikom broju malih rečnih korita koja se spajaju u jedan veći. Okružena je brojnim visovima koji se poput džinovskih prstiju izdižu iz ravni, a iznad nje, prostiru se planinski vrhovi koji liče na razvijena jedra nekog jedrenjaka. Prema staroj legendi, neki mornari zaustavili su se u luci da nabave namirnice, a potom su pobjegli brodom, ne plativši prodavačici. Ona se požalila šeiku, a ovaj je podigao silan vetar koji je podigao odbegli jedrenjak sa morske površine i bacio ga u planine.

Na krajnjem severu, duboko uronjeno u Hormuški tesnac, štrči poluostrvo Musandam. Na njemu je od piratske ruke nastradao otac sejida Saida, a danas ga od ostatka Omana odvaja granica sa Ujedinjenim Arapskim Emiratima. Ovo nepristupačno poluostrvo izdiže se skoro kilometar i po iznad površine mora i okruženo je strmim liticama i fjordovima nalik onima u Norveškoj. Najisturenija tačka istočnog dela poluostrva poznata je kao Rt grobova – o njene strme obale razbilo se mnoštvo indijskih trgovačkih brodova. Podmukli vetrovi i opasne morske struje prevarili su mnoge moreplovce i njihove brodove razbili o stene Musandama (arapska reč za „nakovanj“).